

KISA VADELİ DIŞ BORÇLAR_2015 MART

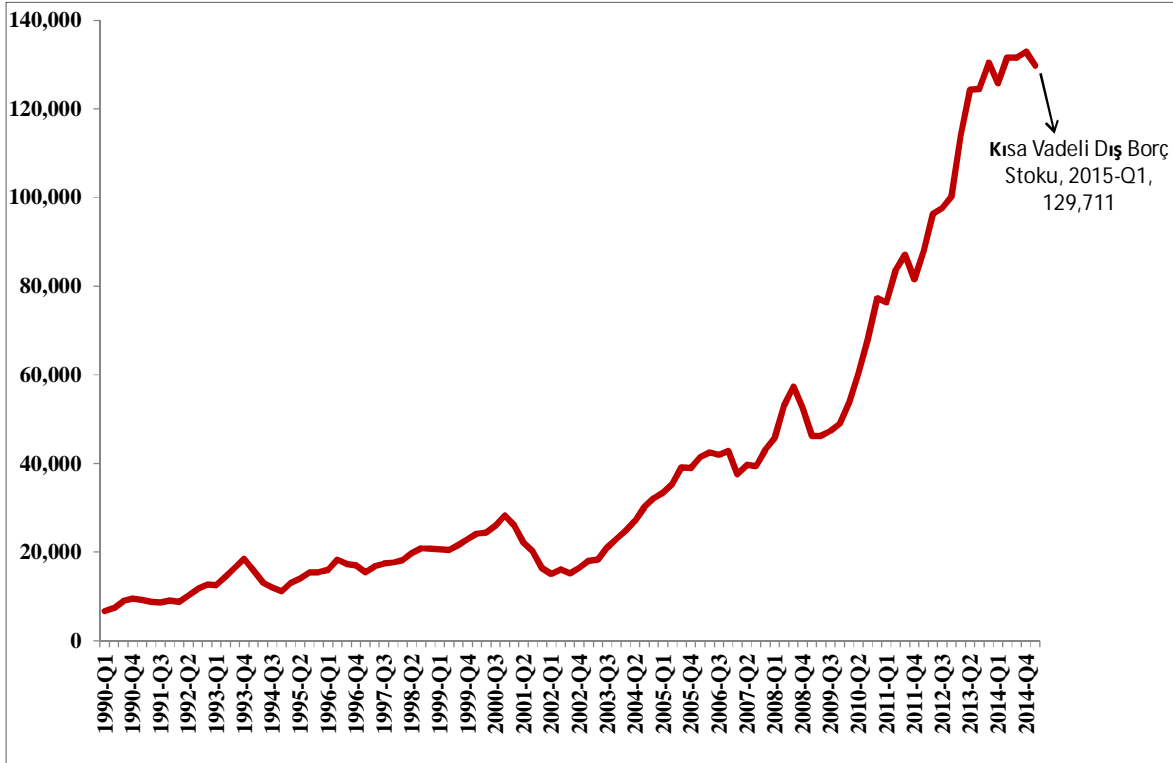
Doç.Dr.Mehmet Emin Altundemir¹

Sakarya Akademik Danışmanı

Kısa vadeli dış borçlar, temel olarak bankaların aylık döviz vaziyeti stokları, özel sektörün yurt dışından sağladığı kredilerin izlendiği veri tabanı, ticari kredilere ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ithalat verileri ve Merkez Bankası aylık döviz vaziyeti kaynaklarından derlenmektedir.

Buna göre, **kısa vadeli dış borç stoku 2015 yılı Mart sonu itibarıyla 2014 yılsonuna göre %2,4 (~ 3,2 milyar ABD doları) azalmış** ve 129,7 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir (Şekil 1). Aynı dönemde bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku %0,27 azalarak 95,2 milyar ABD dolarına, diğer sektörler kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku da %6,7 azalarak 34,2 milyar ABD dolarına gerilemiştir.

Şekil 1: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (1990:Q1- 2015:Q1, Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

Kısa vadeli dış borç stokunun %73,4'ü bankalar kaynaklı borçlardan oluşmaktadır. Bankalar kaynaklı borçların yaklaşık yarısını (%46,5'ini) ise krediler oluşturmaktadır. Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler 2015 yılı Mart sonu itibarıyla 44,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, kısa vadeli kredilerde 2014 yılsonuna göre %8,2'lik

¹ Sakarya Üniversitesi SBF Öğretim Üyesi
Cep: 0 506 627 3355 e-posta: altundemir@sakarya.edu.tr

bir daralma yaşandığı anlamına gelmektedir. Aynı dönemde yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı ile TL cinsinden mevduatları, sırasıyla, %2,7 ve %4,1 oranında azalmıştır. Banka mevduatları ise %20'lik artışla 25,3 milyar ABD doları olmuştur (Tablo 1).

Diğer sektörlerin yurt dışından sağladığı kısa vadeli borçlar ise 2014 yılsonuna göre %6,7 oranında azalarak 34,2 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu gerileme, diğer sektörlerin kısa vadeli borçlarının yaklaşık %86'sını oluşturan ticari kredilerdeki azalmadan kaynaklanmıştır. **Ticari krediler, 2015 yılı Mart sonu itibarıyla 2014 yılsonuna göre %7,7 azalmış** ve yaklaşık 29,4 milyar ABD doları olmuştur. Ticaret kredileri içindeki ithalat borçları da aynı dönemde %7,9 daralarak 25,6 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Diğer sektörlerin diğer kredileri ise aynı dönemde %0,3 azalmış ve 4,8 milyar ABD doları olmuştur.

Tablo 1: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (2012:Q1- 2015:Q1, Milyon ABD Doları)

	2012				2013				2014				2015
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
MERKEZ BANKASI	1,243	1,127	1,071	1,036	980	963	905	833	762	661	417	342	290
BANKER KREDİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MUHABİR AÇIKLARI	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KREDİ MEKTUPLU DTH	1,242	1,127	1,070	1,036	980	963	905	833	762	661	417	342	290
DÖVİZE ÇEV. MEVDUAT & DİĞER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GENEL HÜKÜMET	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BANKALAR	57,380	62,725	64,349	68,385	79,361	86,106	88,684	92,261	90,017	94,672	95,056	95,837	95,197
KREDİLER	23,750	26,616	27,089	29,381	36,331	37,619	40,870	44,309	44,455	47,204	47,587	48,183	44,229
DÖVİZ TEVDİAT HESABI	8,495	8,839	8,403	8,768	8,967	9,696	10,714	11,507	11,465	12,077	12,592	13,131	12,772
BANKA MEVDUATI	15,947	16,633	17,286	18,588	21,621	25,699	27,142	25,390	23,992	22,933	21,999	21,118	25,334
TL CİNSİNDEN MEVDUAT	9,188	10,637	11,571	11,648	12,442	13,092	9,958	11,055	10,105	12,458	12,878	13,405	12,862
DİĞER SEKTÖRLER	29,326	32,439	32,215	30,774	33,741	37,255	34,927	37,331	34,952	36,264	36,088	36,695	34,224
TİCARİ KREDİLER	25,348	27,627	26,960	26,390	29,701	33,169	30,427	32,325	30,028	31,358	31,407	31,856	29,401
İTHALAT BORÇLARI	20,246	22,900	22,486	22,084	25,345	28,638	25,911	27,828	25,490	26,930	27,097	27,745	25,565
PREF.&PEŞİN İHRACAT	5,102	4,727	4,474	4,306	4,356	4,531	4,516	4,497	4,538	4,428	4,310	4,111	3,836
DİĞER KREDİLER	3,978	4,812	5,255	4,384	4,040	4,086	4,500	5,006	4,924	4,906	4,681	4,839	4,823
KAMU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÖZEL	3,978	4,812	5,255	4,384	4,040	4,086	4,500	5,006	4,924	4,906	4,681	4,839	4,823
TOPLAM	87,949	96,291	97,635	100,195	114,082	124,324	124,516	130,425	125,731	131,597	131,561	132,874	129,711

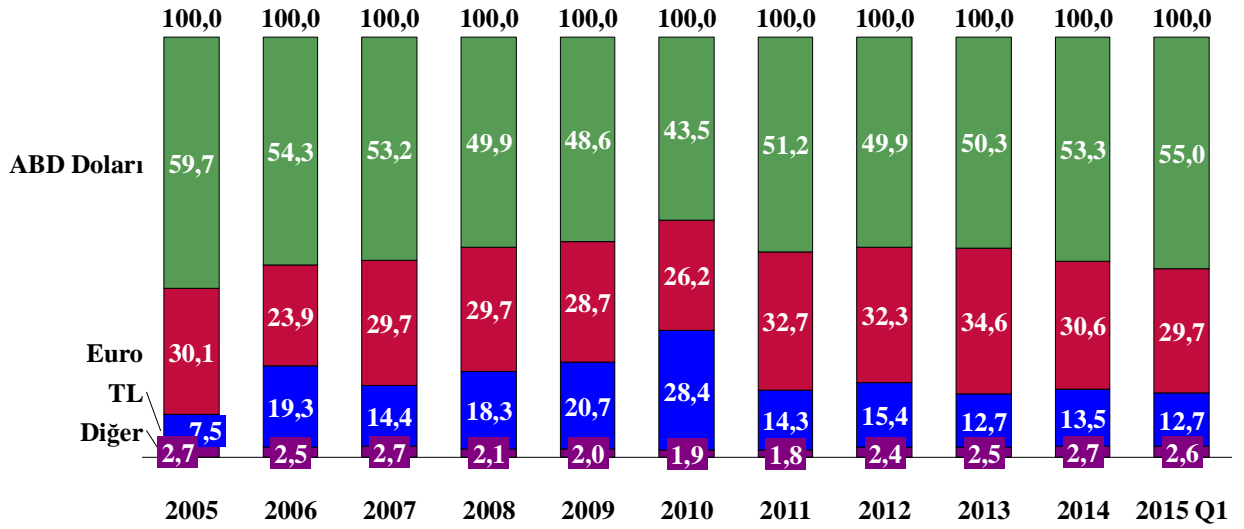
Kaynak: TCMB

Kısa vadeli dış borç stokunun borçlu bazında dağılımı incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün borcunun Mart 2015 itibarıyla, 2014 yılsonuna göre %1,7 oranında azaldığı ve 18,2 milyar ABD dolarına gerilediği görülmektedir. Kısa vadeli dış borç stokunun %85,8'ini oluşturan özel sektörün kısa vadeli dış borç stoku ise 2015 yılı Mart sonunda, 2014 yılsonuna göre yaklaşık %3 oranında (3,4 milyar ABD doları) azalmış ve 111,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Alacaklı bazında dağılım incelendiğinde ise parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçların 2015 yılı Mart sonu itibarıyla, bir önceki yılsonuna göre %0,24 oranında azaldığı ve 82,6 milyar ABD dolarına gerilediği görülmektedir. Aynı dönemde parasal olmayan kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar ise yaklaşık %6,3 oranında azalmış ve yaklaşık 42,8 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Tahvil ihraçları ise bu dönemde %4,1'lik bir daralma ile yaklaşık 4 milyar ABD doları olmuştur.

Kısa vadeli dış borç stokunun 2005-2015:Q1 dönemindeki döviz kompozisyonu incelendiğinde, 2005 yılına kıyasla yaklaşık 5 yüzde puan azalmakla birlikte, ABD dolarının payının, Euro ve diğer dövizlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. 2015 yılı Mart sonu itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun %55'i ABD doları, %29,7'si Euro, %12,7'si TL ve %2,6'sı da diğer döviz cinslerinden oluşmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2: Kısa Vadeli Dış Borç Stokunun Döviz Kompozisyonu (2005 – 2015:Q1)

Kaynak: TCMB

Son olarak kısa vadeli dış borç stokunu kalan vadeye göre değerlendirmek gerekirse 2015 yılı Mart sonu itibarıyla, orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine 1 yıl veya daha az kalmış kısa vadeli dış borç stokunun 164,1 milyar ABD doları olduğu görülmektedir. Söz konusu stokun yaklaşık %55'i bankaların borçlarından oluşmaktadır. 28,6 milyar ABD dolarlık kısmı ise Türkiye'de yerleşik bankaların ve özel sektörün, yurt dışı şubeleri ile iştiraklere olan borçlarından oluşmaktadır. Kalan vadeye göre dış borç stoku borçlu bazında ele alındığında, özel sektörün %85,64'lük oran ile en büyük paya sahip olduğu tespit edilmiştir. Kamu sektörü ve Merkez Bankası'nın payları ise sırasıyla, %13,68 ve %0,68'dir.